

SASTAV MASNIH KISELINA I MINERALA U RAZNIM VRSTAMA ORAŠASTIH PLODOVA

Tanja Marković*, Leontina Toth, Kristina Valek Lendić, Ivana Sović

Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, Ulica Franje Krežme 1, Osijek, Hrvatska

Uvod

Orašasti plodovi su važan izvor nutrijenata i energije jer sadrže veliki udio proteina, vitamina, vlakana, minerala i nezasićenih masnih kiselina. Kemijski sastav orašastih plodova uvelike se razlikuje od vrste do vrste ovisno o botaničkoj pripadnosti, genetskim obilježjima, sezoni žetve, podrijetlu, stupnju zrelosti, načinu i području uzgoja od kojih su najvažnije značajke klima i sastav tla. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi ukupni sadržaj masti, sastav masnih kiselina i mineralni sastav najčešće konzumiranih orašastih plodova te ispitati prehrambene navike određene populacije po pitanju konzumacije orašastih plodova.

Materijali i metode

5 vrsta orašastih plodova:

- Indijski oraščići
- Orasi
- Bademi
- Pistacije
- Lješnjaci

Mljevenje

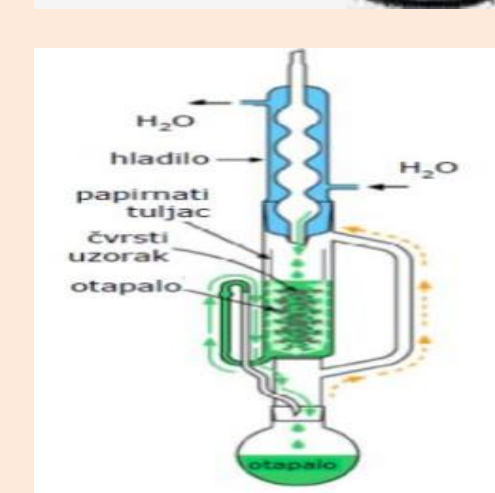
Vaganje

Priprema uzoraka

Mikrovalna digestija
-priprema uzoraka za određivanje mineralnog sastava

Ekstrakcija po Soxhlet-u
– priprema uzoraka za određivanje ukupne masti i masnih kiselina

Analiza mineralnog sastava
ICP-MS

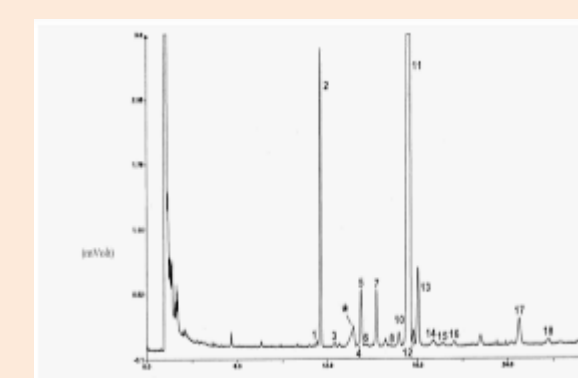
ICP MS uvjeti:
RF Power: 1550 W
RF Matching: 1.50 V
Carrier Gas: 1.01 L/min
Plasma Gas: 14.98 L/min

Analiza sastava masnih kiselina
GC/FID

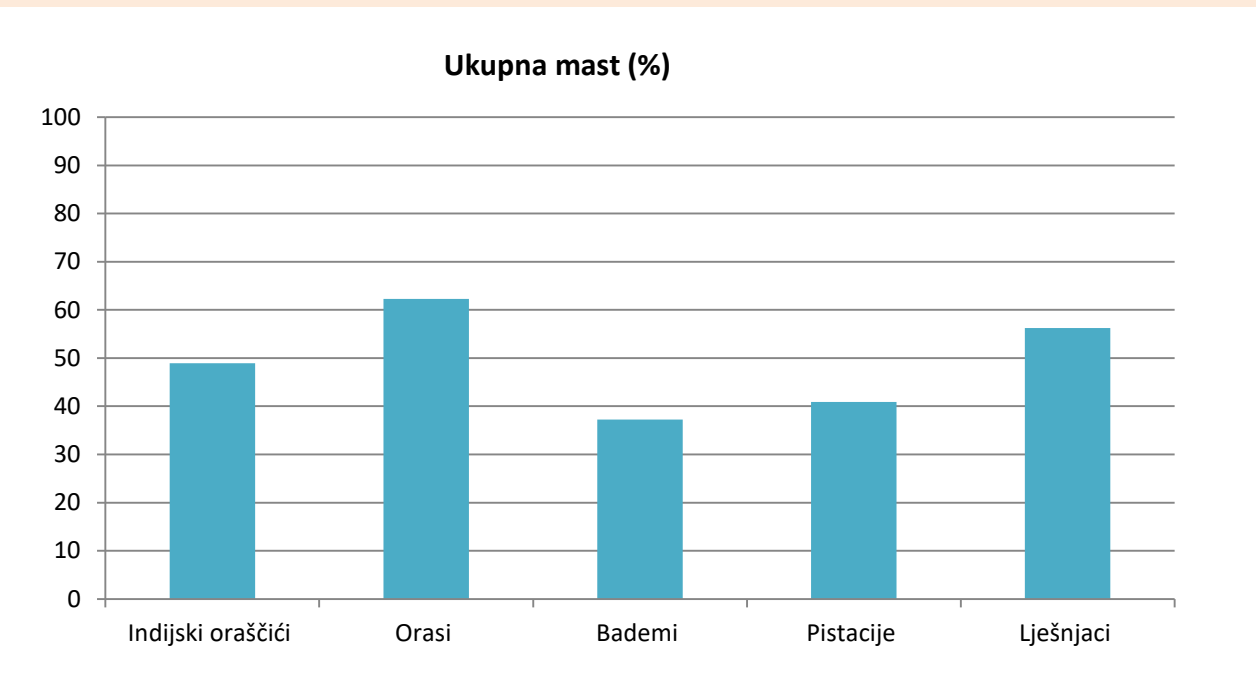
GC/FID uvjeti:
Kolona: Rtx-2560 (100mx0,25mmx0,2μm)
Temp. Injektora: 225°C
Volumen injektiranja: 1 μl
Split ratio: 20:1
Protok plina: 1,2 ml/min
Temperaturni program

Obrada podataka

Tablica 1. Srednje vrijednosti najzastupljenijih masnih kiselina u odabranim vrstama orašastih plodova

Vrsta orašastih plodova	Ukupna mast (%)	Zasićene masne kiseline (%)					Nezasićene masne kiseline (%)				
		Laurinska	Miristinska	Palmitinska	Stearinska	Arahidska	Mononezasićene	Oleinska	Polinezasićene	Linolna (ω6)	Arahidonska (ω6)
Indijski oraščići	48,92	0,0005	0,017	5,05	3,58	0,22	0,20	29,16	10,31	0,097	0,0075
Orasi	62,28	0,0012	0,020	4,61	1,57	0,043	0,054	10,11	37,32	7,94	0,004
Bademi	37,25	0,0024	0,022	2,86	0,53	0,025	0,24	24,31	9,09	0,04	0,0029
Pistacije	40,87	0,0019	0,040	5,22	0,49	0,039	0,45	22,24	11,96	0,20	0,0073
Lješnjaci	56,25	0,0038	0,027	3,79	1,65	0,074	0,12	45,09	5,20	0,057	0,004

Slika 1. Ukupna mast u analiziranim orašastim plodovima

Tablica 2. Srednje vrijednosti minerala u odabranim vrstama orašastih plodova

	Makroelementi				Mikroelementi								
Vrsta orašastih plodova	Mg (mg/kg)	P (mg/kg)	K (mg/kg)	Ca (mg/kg)	Cr (ug/kg)	Mn(mg/kg)	Fe (mg/kg)	Co (ug/kg)	Ni (mg/kg)	Cu (mg/kg)	Zn (mg/kg)	Se (ug/kg)	Mo (ug/kg)
Indijski oraščići	2652,95	5060,95	6515,60	533,15	28,27	17,32	66,22	41,92	4,23	25,10	54,14	119,00	369,48
Orasi	1616,90	3170,25	3968,30	1371,50	94,03	24,00	25,82	38,73	1,78	15,99	29,38	63,64	494,26
Bademi	2712,90	4443,00	8618,90	3125,30	301,29	21,60	47,60	25,74	0,76	9,99	30,13	0,00	356,16
Pistacije	1019,25	4552,15	8994,55	1182,50	64,06	10,59	37,70	33,98	0,81	12,50	24,63	76,94	192,76
Lješnjaci	1641,40	2802,95	7089,00	1546,60	267,30	63,70	37,28	269,10	3,79	16,98	22,45	0,00	86,69

Rezultati

- Najviše ukupne masti sadrže orasi (62,28%), a najmanje bademi (37,25%)
- Najzastupljenije nezasićene masne kiseline su oleinska, kojom su najbogatiji lješnjaci (45,1%) te linolna koje najviše ima u orasima (37,3%)
- Od zasićenih masnih kiselina najzastupljenija je stearinska kiselina (indijski oraščići sa 3,58% i pistacije s najmanjim sadržajem od 0,49%)
- Od makroelemenata u orašastim plodovima najzastupljeniji su kalij, magnezij, fosfor i kalcij, a od mikroelemenata cink, bakar, željezo i mangan
- Orašasti plodovi su najbogatiji kalijem (4000 mg/kg u orasima do 9000 mg/kg u pistacijama)
- Najbogatiji željezom (66 mg/kg) i cinkom (54 mg/kg) su indijski oraščići, dok mangana najviše ima u orasima (24 mg/kg), a bakra u lješnjacima (17 mg/kg)
- Provedenim kratkim istraživanjem među studentskom populacijom u vidu anonimne ankete mogu se izvesti sljedeći zaključci:
  - konzumacija orašastih plodova je većinom povremena (52,6%) ili na tjednoj bazi (32,6%) te se više konzumiraju kao „snack” proizvod (83,7%) nego kao dodatak hrani (16,3%)
  - prosječna količina porcije orašastih plodova je oko 30-40g (48,9%) ili manje (10-20g; 28,1%)
  - većina ispitanika svoje proizvode kupuje u trgovačkim centrima (79,1%) te većini ispitanika nisu cjenovno pristupačni (61,9%)

Anketu je ispunilo 135 ispitanika.

Anketa

Slika 2. Grafički prikaz obrađenih podataka

Slika 3. Grafički prikaz obrađenih podataka

Slika 4. Grafički prikaz obrađenih podataka

